

Več razlogov govori, da ta uvodnik posvetimo spominu dr. Franca Pedička. Nekateri so bolj *osebne nara-ve*. Več kot pol stoletja sta prijateljela z Antonom Trstenjakom, čigar ime nosi naš Inštitut za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje. Od ustanovitve Inštituta je bil dr. Pediček dejaven član njegovega strokovnega sveta. Predvsem pa bi ob Pedičkovi smrti radi z bralci revije osvežili zavest o višini in širini njegovega življenjskega dela, še posebej njegov pomen za sodobno gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.

Dr. Franc Pediček je bil rojen 13. julija 1922 pri Sv. Petru – Malečniku pri Mariboru. Bil je izjemno nadarjen in tik pred začetkom 2. svetovne vojne je prišel v Ljubljano z enim samim namenom: da bi se napojil z znanjem in vstopil v svet znanosti. Tu pa je bil skozi vojna in povojna leta žrtev zlih sil, ki znanje uporabljajo za širjenje sovraštva, za ubijanje ljudi, uničevanje stvari in kvarjenje medčloveškega sožitja. V študentskih letih se je dvakrat znašel v skupinah mladih, ki so z zvezanimi rokami čakali na odstrel. Po vojni je pri dr. Gogali doštudiral pedagogiko in se ob njem navzel pristnega pedagoškega erosa. Vzgojeslovju je ostal zapisan vse življenje z vso pametjo in srcem: kot učitelj in svetovalec v gimnazijah, kot priljubljen predavatelj študentom, učiteljem in staršem, kot znanstvenik in ploden ustvarjalec teoretičnih in praktičnih knjig, člankov in referatov. V slovensko šolo je pionirsko uvajal svetovalno delo. Iz časov, ko je bil gimnazijski profesor psihologije in izvrsten svetovalec dijakom, njihovim staršem in učiteljem so njegove knjige za starše *Puberteta – drugo rojstvo* (1966), *Mladostnikove zadrege* (1966) in *Mladostnikovo vedenje* (1968), knjižica za mlade *Midva – obraz najine ljubezni* (1969) ter za družine *Vozli družinske vzgoje* (1971). Starši, ki imajo težave s svojim mladostnikom in jim človek priporoči branje teh zaprašenih Pedičkovih knjig, povedo, da jim je prav to branje odprlo oči za svojega odrasčajočega otroka in jih usmerilo v rešitev težave. Svoje temeljno pedagoško znanje pa je Pediček zbral v knjigah *Pedagogika danes – poglavja za antropološko snovanje slovenske pedagogike* (1992), *Edukacija danes – poglavja za pedagoško antropologijo* (1994) ter polemičnih zapisih *Ob prenovi šole – kritični pedagoški pogledi* (1998). Pedičkovo poklicno življenje je bilo v dobršni meri nadaljevanje njegove tragične izkušnje iz študentskih let; ko je v začetku sedemdesetih let kazalo, da bo s svojim znanjem razširil tedanji ozek vzgojni sistem, je bil vržen na družbeni rob. Kot za redko koga velja zanj trditev starega grškega filozofa, da je življenje boj; dr. Pediček ga je častno, pošteno in uspešno izbojeval do konca. Kot upokojenec je bil tudi skrben družinski oskrbovalec svoji težko bolni ženi. Ko tega ni več zmožal sam doma, je šel skupaj z njo v dom za stare ljudi. Tam je v večeru življenja popisal svojo življenjsko pot v štirih knjižicah z zanj značilnimi poetično šegavimi naslovi: *Tek in tekališče mojega življenja* (2004), *Iz vodnjaka spominov* (2006), *V močniku revolucije* (2005) in *Moja hoja za pedagogiko* (2006). Njegov večer življenja je ožaril zanj nepričakovani poklon slovenske domovine: predsednik RS dr. Janez Drnovšek ga je odlikoval z najvišjih državnim odlikovanjem za *življenjski prispevek k pedagogiki in demokratizaciji slovenske družbe ter utemeljevanju razumevanja pomena narodne identitete* (2005), Ministrstvo za šolstvo pa mu je 2007 podelilo najvišjo državno pedagoško nagrado za *življenjsko delo na področju vzgoje in izobraževanja*. Umrl je 28. julija 2008 v Ljubljani. Ob smrti je bil zanj jasno in glasno povedan presežni pridevek *slovenski pedagog*.

Pediček je z neprekosljivo sistematičnostjo snoval in teoretično utemeljeval celostno pedagogiko. Iz ozke šolske didaktike jo je razširil v celovito *antropogogiko*, kot je rad dejal – *vedo o oblikovanju in razvijanju človeške identitete v otroku* (pedagogika), *mladostniku* (hebegogika), *odraslem* (andragogika) in *starajočem se človeku* (gerontagogika). Pedagogiki je prisojal odločilno poslanstvo, da pomaga človeku, ko se razvojno vzpenja, toda prav tako je poudarjal vlogo vzgojeslovja v *primeru prenehanja človekovih storitev, uspehov, razvoja* in govoril o pomenu *tanatogogike* pri *vodenju človeka v in skozi bivanjsko ugašanje ter popolno ugasnitev, to je v in skozi umiranje*; njegovo besedilo o tem navajamo na koncu te revije.

Danes govorimo o vseživljenjskem izobraževanju in o vseživljenjskem oblikovanju človekove osebnosti kot o samoumevni potrebi in možnosti vsakega starajočega se človeka; z enako samoumevnostjo govorimo o komplementarnem dopolnjevanju mlade, srednje in tretje generacije. Velike zasluge za ta miselni razvoj ima prav dr. Franc Pediček.

Dr. Jože Ramovš

dr. Franc Pediček

*13. julij 1922, Sv. Peter (Malečnik) pri Mariboru – † 28. julij 2008, Ljubljana